

пептръ

МШТЪ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 7.

Luni, 11. Februarie

1846.

РЕФЛЕКСІІ ЛА ДЕСКРИЕРЕА РОМЪ- НИЛОР ПРИН D. A. de Gerando.

(Дпкеіере.)

Кѣмъ съ дпцелечемъ пригоніреа преодімор ромънеціі аіептатъ de D. Герандо? Есте адевръ къ міністріи вісерічещіі аї ромънімор аѣ фост недрептъдіді дп тѣлте вѣпзрі ші аѣ сѣферіт реле тѣлте дела спірітѣл несѣферіпдеі. Дакъ рецелме Унгаріеі Лѣдовік I. ачел ітаііан, пе каре зпгзріі дп пѣмеск „mare“ дпші ціне о деосевітъ порочіре дакъ пѣтѣ пѣрта рѣсвоіѣ ad extirpandos haereticos et schismaticos. Дпсѣш мареме Матіас Корвіа де ші ромън де сѣпце, дар катоіік де релеце п'аѣ фост скѣпат де тот фанатістѣл. Іар сѣпт пріпціі пѣтѣптені зра ажвпсе ла кѣлмеа са. Карактерѣл тірѣнос ал лѣі Гаврііл Баторі е кѣпоскѣт; ачеста треќъ ші дп Цара ромънеаскѣ ші прѣдѣ вісерічі ші тѣлѣстірі. Файмосѣл пріпц реформат Гаврііл Бетлен де ші ера пофтіт кіар пріп діетъ, ка съ пѣзаскѣ пріетініе вѣпъ кѣ ромъніі вечіні, ел дпсѣ свѣсесе о зрѣ греа асѣпра лор дпкъ дп тіперече, декънд дпші вѣрсасе сѣпцелме асѣпра лѣі Міхаі вітеазѣла ла Сівііѣ (Шеліпвер) ші ла Міріслѣѣ ші асѣпра лѣі Шерван вѣемат де сасі ла

Брашов. Мѣсзріме лѣі Георгіе Ракоді дп парте ле въззрѣт. Дп лецілме констїтудіімор апровате дела 1653 пѣвлікате дп діета дела Бѣлград сѣпт Георгіе Ракоді II. „Nagja romънъ“, адікъ партеа чеа маі пѣтѣроасѣ а лѣквїторілор транспївані, кѣм ші релецеа лор сѣпт декларате пѣмаі де сѣферіте дп патріе, „пѣпъ кѣнд ва чере фолосѣл дѣреі“, іар пе тіпѣл кѣт вор фі сѣферіці се хотѣрѣск кѣтева леці, де каре треѣѣ съ се діе ші дптре каре есте ші ачееа де а пѣлті преодіі ромънеціі дажде ла проріетаріі де пѣтѣят ш. а, (Тіт. 8 ші 9). Дпсѣ пічі одатѣ кредінга ромънілор п'аѣ сѣферіт атѣтѣа реле ка сѣпт пріпцѣл чел тоале Міхаіл Анафі I. діа прічіпъ маі вѣртос, къ клерѣл пѣ се дпдѣплека а прімі догмеле калвінеціі. Аша дар дптре алдіі дпсѣш мітрополітѣл Сава Брапковіч фѣ адѣс дела Бѣлград ла Блаж, знде Анафі авеа ресідінга са; ачі нежѣдекат, фѣ бѣтѣт, апоі дп вісеріка дела Алвіпц фѣ десѣѣскѣт де вештіптеле архіереещіі, арзпкат дп темпідѣ ші де аколо скос пѣмаі віпереа спре ал вате кѣ тоіеце пѣпъ че дпші дедѣ сѣфлетѣл. Кѣткъ Сава сѣфері невіноват адевереазѣ Ладіслаѣ Чакі ші Хрістофор Пашко дп скрісѣреа лор датѣ дела Константінопол

дн 21. Август 1681. Ън епископ дела Еч дн комитатъ Турзеи днкъ аъ мърит мърте реа дн причина релееи тот сѣпт ачѣ пѣмитъл прѣмъ. Проодѣмѣа съвордѣмѣатъ съферѣа шѣ алте пѣказрѣи маѣ десе. Де тѣте ачесте реле ера съ скапе леѣеа ромѣнѣлор прѣа дѣпломѣа датъ лор де Леополд I. дѣмѣратъл Романѣлор ма а. 1699 Февр. 16. шѣ пѣвлѣкатъ дн ачелаш ан ла 8 Септ. дн дѣта дела Бѣлград.

Дателе исторѣче скоасе ачѣ кѣм шѣ алтеле о сѣтъ ромѣнѣи ле кѣпоскѣ фоарте вѣне. Кѣ тоате ачесте съ пѣ крѣадъ D. Fernando, кѣ ромѣнѣи ар фѣ токѣа атѣт де рѣсѣвѣнѣторѣи шѣ орѣдѣи, ка съ пѣ шѣе жѣдека де о парте кѣмкѣ, прѣгонѣрѣи де релее аъ фост прѣтѣтѣndenѣи дн ачеле веакѣрѣи дѣсодѣте де рѣсѣвѣе крѣнчѣене, дѣнтре карѣ помѣнѣм пѣмаѣ чел де анѣ 30 дѣтрѣ карѣ немѣдѣи се мѣчела вѣнѣи пе алѣдѣи дн пѣмеле лѣи Dsmnezeŝ, кѣм шѣ алѣбгарѣеа рѣформѣдѣлор дн Франца прѣа Лѣдовѣк XIV. ш. а. ш. а.; ѣар де алтѣ парте, кѣ дн ачеле веакѣрѣи проасте ромѣнѣи днкъ апѣкѣнд прѣлежѣа пѣ ера маѣ крѣдѣторѣи дѣкѣт алѣдѣи, спр. п. Петрѣ ал Молдавѣеи, Мѣхаѣ ал Цѣреѣ ромѣнѣеѣи ш. а. Дар ма тѣте ачестеа съ кѣвтѣм вѣна маѣ мѣлт дн сѣпѣрѣтѣл ачелор веакѣрѣи, дѣтрѣн тѣмп, кѣнд спр. п. ачѣ дн Трансѣлванѣа леѣеа цѣреѣ дѣкта пѣдеанѣса морѣеѣи асѣпра тѣтѣрор прѣакѣтрварѣлор шѣ спѣнѣзѣрѣтѣре асѣпра тѣтѣрор фѣрѣлор карѣи фѣбра маѣ мѣлт ка треѣ фѣорѣнѣи, саѣ шѣ пѣнѣтрѣ доѣ фѣорѣнѣи дакѣ чѣнева ера прѣус а треѣа оарѣ дѣтѣ леѣеа цѣреѣ трѣвѣѣа съ се сѣнѣзѣре (Атр. III.). Адаогъ кѣ дѣсѣнн ромѣно-католѣчѣи де шѣ асѣтѣрадѣи прѣа констѣтѣдѣе, кѣ леѣеа лор е прѣмѣтѣ (reserpta) тотѣнн ажѣа-

сесерѣ фоарте рѣѣ, днкѣт ма кѣтева ораше пѣ ле ера ертат а авѣ нѣчѣи вѣсерѣчѣи, нѣчѣи кѣар дн Кѣлѣж (А. I). Ера ачеле тѣмѣтѣрѣи де акѣдѣи шѣи реакѣдѣе прѣсте тот. Дн съ вѣна чеа маѣ грѣа а тѣтѣрор релелор релеееоасе поѣ о афѣлтм — шѣи пѣ не сѣѣим а о да пе фадѣт — дн обскѣранѣстѣмѣа клерѣмѣлѣи греко-вѣсанѣтин, адѣкѣт дн ѣвѣбреа лѣи де дѣнтѣпечѣмѣе. Ачест клер аъ мѣстрат мѣлте веакѣрѣи пе католѣчѣи апѣсенѣи, кѣчѣи прѣскрѣѣ еѣи лѣтѣрѣѣа пѣнѣтрѣ тѣте пѣдѣмѣе дн лѣмѣва лѣатѣнѣ; дар кѣ кѣт аъ фост маѣ вѣнѣи грѣчѣи пѣнѣтрѣ ромѣнѣи, ма карѣи пѣстрарѣ лѣмѣва словѣанѣт, кѣм шѣ пѣнѣтрѣ челелалте попѣорѣ де леѣеа греко-рѣсѣрѣтеанѣт, ма карѣ дѣнтродѣкѣвѣд лѣмѣва елѣнѣ ѣаѣ лѣсат кѣар шѣ фѣрѣ чѣтѣре шѣ алѣфанѣт, кѣм пе вѣлгарѣи, пе кѣдовлахѣи, пе арѣнѣзѣдѣи ш. а. ? Аъ пѣ дѣн прѣчѣина пѣшѣнѣдѣеи вѣзѣрѣм шѣи пе аколо тѣрчѣндѣсе дѣнѣтѣрѣи тарѣи де цѣрѣи ? Ънеорѣи чеѣи маѣ харѣнѣчѣи грѣчѣи шѣ славѣи дѣнѣт прѣмѣреа мохамѣданѣстѣмѣа ѣажѣнѣсерѣ ма ранѣрѣи де пѣанѣи шѣи де вѣзѣрѣи, апоѣ тѣранѣа кѣар пе фѣштѣи лор фѣрадѣи пе крѣшѣнѣи, кѣтрор дѣн тоатѣ дѣнѣвѣдѣтѣра сѣнѣтѣи еванѣгѣлѣи пѣпѣт дн зѣоа де асѣтѣзѣи пѣ леаѣ рѣтѣас маѣ мѣлт нѣмѣк, дѣкѣт сѣнѣтѣр цѣрѣмонѣи ле вѣсерѣчѣеѣи дѣтѣврѣкѣте дн врео лѣмѣвѣ попоарѣлор нѣчѣи дѣкѣт кѣпоскѣтѣт. Непѣмѣвѣта стрѣкѣчѣне а пѣравѣрѣлор вртѣ фѣреѣе, пѣнѣтрѣ-кѣ сарѣа пѣтѣнтѣлѣи ера дѣнѣвѣдѣтѣ де тот. Токѣа дн тѣмѣнѣрѣле кѣнд грѣчѣмѣеа трѣвѣѣа съ пѣзѣаскѣт кѣтѣтѣ скѣтѣпѣтѣтеа дѣнтреѣчѣмѣеа крѣдѣнѣдѣеи шѣи а вѣсерѣчѣеи, еа анѣте ма пѣадѣа ромѣнѣт сѣвѣшѣеа хѣйна чеа пѣкѣсѣтѣт, прѣда, шѣи пе крѣдѣнѣчѣошѣи дѣи арѣнка дн дѣспѣраѣдѣеи шѣи — дн враѣеле алѣтора. Дела 1665—1669 грѣкѣл прѣндѣ Радѣл, о пѣатѣрѣ де лотѣрѣ

деспои́е кѣ гречій сѣи тѣхъ ети́рїле църкѣ
ромънеци́. Деци́ нѣ́ е́ мїра́ре, дакъ ан
Гавріїл Баторї стръїн шї реформат фъхъсе
тог асеменеа. Сѣферїнцѣле мїтрополїтѣ-
лвї църкѣ ромънеци́ Теодосїе сѣпт тїра-
нѣл прїнц Дѣка (1674—1678) сѣпт кѣпо-
скѣте; еле фак дп кѣтва о паралелъ ла
челе дїн Трансїлванїа не ачелешї тїмънрї.
Дндешерт не ла дпчепѣтѣл веаклвї ал
18леа патрїархїи шї мїтрополїдїи рѣсърї-
тенї се адѣна ла кѣртеа прїнцѣлвї Бран-
кован; дндешерт Досїтеїх патрїархѣл Іе-
рѣсалїтѣлвї дптрєпрїнсе о кѣлѣторїе се-
кретъ прїн Трансїлванїа; кѣчї ромънїи нѣ
маї пѣтеа рѣхънеа сѣпшї аскѣлѣтѣторї ка
пѣл ачї кѣтрѣ клерѣл византїно-асїатїк;
пѣрѣсїдї шї недрєнтѣдїдї де атѣтеа веа-
кѣрї се анѣва де фрѣнѣ шї де сарѣв нѣ
маї ка сѣ деа де врео вшѣраре. Атѣт е́
де адеѣрат, кѣ дакъ се дпнѣте сареа шї
дакъ лѣтїна сѣт сѣпт масѣ, оїле кѣвѣн-
тѣтѣре флѣхънде шї сетоасе пѣлѣг, ѳр-
векъ шї — маї ла вртѣ апѣкъ тѣпа че-
лвї маї де апрѣпе, каре ле фѣгѣдѣе кѣ ле
ва скоате ла лѣтїнѣ. Деци́ дпкеїем, кѣ
ромънїи нѣ поартъ вїна обскѣрапїстѣлвї
релеѣеос дп каре аѣ зѣкѣт атѣтеа веа-
кѣрї, чї о пѣртѣ ачеїа, карїи аѣ дпдрѣспїт
а да крєдїнѣї шї евангелїеї лѣї Ісѣс Хрї-
стос нѣтїреа неатѣлвї лор, дар шї аѣ пре-
цетат а о проповедѣї, шї леаѣ пѣлѣкѣт а
дїне шї не поноарѣ сѣпт епїтропїе тїрѣ-
нїтѣре де сѣфлете токма дп контра по-
рѣпчеї марелвї Дѣкал, каре аѣ зїс: мер-
цедї, проповедѣїдї, дїнедї лѣтїна ла тодї,
нѣ о аскѣндедї, нѣ фачецї осевїре дптре
поноарѣ, кѣчї евангелїа нѣ кѣпоасѣе domn
нїчї сарѣв, нїчї елїн, нїчї еврей. Дакъ мїнї-
стрїи чеї марї аї вїсерїчеї рѣсърїтене ар ѳї

лѣсат вѣротаї лїбер цїїнцелор дп веанѣ-
рїле грекѣте, нїчї одатѣ вїсерїна лѣї Хрї-
стос нѣ ажѣнѣеа атѣт де кѣлѣватѣ шї ва-
жокорїтѣ. Чел пѣдїа жѣхътате дїа прї-
чїнеле прїгонїрїлор релеѣеосѣ леаѣ нѣр-
тат дпшїї епїтропїи пошрїї вїсерїчеци́.
Авѣнтесе клерѣл рѣсърїтенеа не калеа цїїн-
целор, не кареа Хрїстос нїчї одатѣ нѣ аѣ
дпкїсо, нїчї аѣ воїт а се дпкїде прїн ал-
дїї, шї чел тѣлѣт дп дѣѣ сѣ аѣ треї зечїмї
дпшї ва редовъндї треапѣа шї ваза кареа
ї се кѣвїне кѣ тот дрєнтѣл. Дар нѣхъ
кѣнд ла рѣсърїт вом азїї кѣар шї кѣпе-
тенїи вїсерїчеци́ зїкѣнд: „Престѣл нѣаре
треѣнїонѣ де маї марї дпвѣдѣтѣрї, декѣт
сѣ шїе чїтї не сѣптеле кѣрѣдї шї сѣ ле
кѣпте,“ пѣлѣ атѣчї деспрєдѣл шї трїїа
челорлалте поноарѣ шї че е маї рѣѣ, тре-
пѣтата пердєре а оїлор дїн ставѣл сѣпнѣт
вор ѳї недєспѣрѣдїте де пѣтѣле пострѣ.
Еї се тем де ересѣрї каре ар пѣтеа нєпї
прїн цїїнцѣ? Сѣ ѳїе вѣреа сїгѣрї, кѣ дп-
датѣ че ѳїїї веаклвї, адїлѣ мїренїї вор
сїмдї кѣ цїїѣ маї тѣлѣт ка клерѣл, дп вор
пѣрѣсї негрешїт, ѳїреѣе шї кѣ скѣдєреа
лор, дар нѣ аї че ле фачє. Лѣтѣеа тоатѣ
аѣеапѣтѣ шї претїнде кѣ тот дрєнтѣл, ка
клерѣл сѣ ѳїе пайнѣте мергѣторїѣ, сѣ пѣрте
ѳѣклїїле лѣтїнѣтѣоаре; дпсѣ кѣт ле ва
пѣрта дакъ нѣ ва кѣтѣа прокопєїнцѣ? Нѣ-
маї одатѣ сѣ аѣ трїмїс лїмѣї де фок шї лѣ-
тїна дпвѣдѣтѣрїлор несте ачеї 12, карїи
нѣавѣсерѣ порочїре а петрече кѣ мареле
дакал декѣт пѣмаї треї ані. Асѣгѣї пѣ-
вєреа тѣнїлор нѣ не дѣ шї кѣношїнцѣ
лїмѣїлор, нїчї дарѣл де а тѣлѣкї сѣптеле
скрїпѣтѣрї, дакъ нѣ вом остєнї прїн шкѣле
шї шїр лѣнѣг де ані. Дптрѣчєеа ѳїе тѣлѣ-
пѣтїтѣ черїлѣї, кѣ клерѣрїле ромъношї

с'аѣ дементат, зпїи маї кърънд алдіи маї тързіѣ; дн зпеле пърді клеръл ромълеск е маї лъминат декът тоате клерърїле дїн тоатъ Асія шї дїн Европа търчіт, ва пе а локъреа дїн конкърїндъ кѣ прокопсідіи европелї, шї маї дн тоате зпївїрїле ротъпїмеї се сімте шї дн клер о пъзвїндъ къръ лъмінъ. Мітрополїді шї епїскопї поартъ грїжа, кѣм ар пѣтѣ ажзпїце пе кале маї дреаптъ шї маї скъртъ къръ дорїтъл скоп. Евангелїа дѣ тѣпъ алтор щїиуде. — Тоате кѣте маї спъне D. Церандо де преодїи пощрїи, де вісерїчі, де згръвелї, ікоане, кърътърї вісерїчешї, сѣперстїдіи ле тречет пентрѣ астѣдатъ кѣ ведереа, лъсънд шї Домнїлор чїтїторї зп кѣмп ларг де медїтадіи. Атѣта пѣмаї пѣ пѣтем лъса пе атїнс кѣ, кърътърїле поастре вісерїчешї дн Цара ромълеск шї дн Молдавіа саѣ корчїт мѣлт прїн кърътърїле челе свертїоаре аравіче днпрѣштѣтате дела тохamedанї — кѣчї оамелїи пе лъпгъ тоатъ зра тот девенїръ шї дн челе вісерїчешї маїмѣдїторї; — іар дн Трансілванїа шї дн пърділе Ънгарїей се кърът кѣм е ворва ічі „пе молдовенїе,“ коло „пе мѣптенїе;“ дар мѣлте с'аѣ дат зїтърей, іар ачентъареа devenї неплѣкѣтъ дїн прїчіна смїнтїтеї саѣ непотрївітеї традѣчерї а кърдїлор вісерїчешї. Тїнерїмеа ромъпъ дїн кареа о парте дндатъ дїн прѣвїчїе днвадъ пе ла шкоале де алт неам, аре преа пѣдїн прїлеж а се депрїнде дн кърътърїле вісерїчешї; де ачї шї деспрїцъл зпора кърът ачелеш. Сѣ фїм дрепдї фрадїлор знде се кѣвїне: сѣ пѣзїтѣм, кѣ гѣстъл елїпїлор дн арте, прїн зрмаре шї дн мѣсікъ (вокалъ шї інструменталъ) аѣ фост пѣпъ кърът кѣдереа Константїнопо-

лѣлї маї вѣп шї маї рафїнат декът а тѣтърор европелїлор, шї пѣпъ дн зїоа де астѣзї маї мѣлте дїн кърътърїле поастре вісерїчешї аѣ дѣлчеадъ шї фертек маї маре декът орї каре алтеле; днсѣ фїреше кърътате вїне шї регълат, іар пѣ днтїнсе, тремѣрате ка де апъ гїедоасѣ шї сверате ка де спаїмъ. Амъндої мітрополїді Молдаво-Ромънїей аѣ днтрепрїнс регълареа кърътърїлор вісерїчешї; кредем кѣ пої ачешї дїнкоаче пѣ vom рѣшѣнѣ маї дндѣрпнт апъме пе ла епїскопїи. Дар пѣ vom зїта нїчї де регълареа тїпїкълї вісерїческ, дн каре парте дїн смїнтѣала зпор традѣкѣторї а кърдїлор, парте прїн фанатїсмъл алтора, дар шї прїн ленеа тїпърїторїлор аѣ інтрат атѣтеа апомалї, днкѣт с'ар чере неапърат, ка зп совор саѣ о конферїндъ де епїскопї шї де алді вѣрваді вісерїчешї сѣ сѣпъїе кѣт маї кърънд тоате традѣкдїїле кърдїлор вісерїчешї ла о ревїсіе стрїнсѣ алътѣръндѣле кѣ орідінале челе маї вѣне, кѣ каре прїлеж с'ар пѣтеа дентарка лѣмѣрїт слѣжва дїн монастїрї де слѣжва кареа се чере пентрѣ вісерїчеле тїренїлор. Престе тот е преа де дорїт, ка слѣжва дѣмнезеїаскѣ сѣ рекѣдїїце о вазъ маї маре, маї вѣртос чїтїтъл чел прїпїт шї волворосїт, пе днделес, прїн зрмаре шї песте пѣтїндъ де а фолосї, де а пѣтърънде ла зрекіле шї ла ініміле кредїнчошїлор сѣ фїе опрїт сѣпт педепсѣ. Дн монастїрї слѣжва маї лъпгъ фолосеще; дн вісерїчеле лѣмеї мѣвчїтоаре шї днгрїжате де пѣказрї слѣжва дѣмнезеїаскѣ маї скъртъ сѣ фїе кѣ атѣт маї помпоасѣ шї днсѣфлѣтоаре де сімдемїнте евлавїоасе, іар тѣлмѣчїреа евангелїей сѣ пѣ лїпсїаскѣ нїчї одатъ, пентрѣ-кѣ аша неаѣ поръпчїт Хрїстос, аша фѣкѣрѣ шї тоцї Апостолїи.

Ленеа ромънімор. D. Церандо а-флъ, къ ромъні сьнт агът де ленеши, кът дп пьнтъл ачеста се асеатъпъ къ Лазарони. Ачеста е о вінъ че о афлъ ші алдіі дп ромъні, ші мі се наре къ дп свш Церандо примі opinia маі тьлт дпн спьса алтора, декът дпн а са есперіиңъ. Дар маі зътеіѡ съ спьнем чіне сьнт Лазарони. Ка ла 50 пьпъ ла 60 міі оамені дп Неапол віедзиторі фъръ пічі о месеріе дп чеа маі mare miserie, фъръ касъ, фъръ масъ, зькънд зіоа ші поаптеа пе зліці (дп ачеа клімъ кълдроасъ), коперіді дп трепде, чершнд дела трекъторі, саъ чел тьлт шервнд пе зпії алдіі ка сьрчипарі, пьртънд де ічі коло къте чева; сьфериторі де тоате пьказьріле ші де важокьрі, дп аззі стрігънд дп зрмъді „Date-mi-qualchecosa,“ кът аі зіче пе ромъніе „Фъці по-манъ мілзиещешъ къ чева;“ къ ачөө осевіре, къ прекът се vede фортъла де чершїт а Лазаронімор пъ е аша змілігъ, ка чеа ромъно-сърваскъ. — Къ ачест фелїѡ де оамені асеатъпъ D. Церандо пе кътева міліоане де ромъні, чеа маі греа вьгъ-маре че пе пьтеа фаче ші дптръ кареа — о зік ачеста къ копвіңцере дпн лъп-тръ ші дьпъ черкаре маі днделзвгъ — пъ е адевър о літеръ тькар.

Къзгаді песте патріа поастръ, пьтъ-радіі чершїторіі ші веді афла, къ амъсв-рат пьтърълзі лъкъиторімор поі авем чеі маі пьдіні чершїторі доар' дпн тоатъ Ев-ропа, дпсмаді пе ла сателе ромънеці пе чершїторі ші веді ведеа къ сьнт пьтаі ка о парїтате; апоі ші каріі се афлъ Дь-тпезеѡ маі щіе кът се дптъпплъ, къ дді чер къ піде къвінте семі-словене ші дді тьлцътеск кърат словенеце „вогда-про-

сте;“ дптръ агъта е ші літва поастръ сьракъ де терміні чершїторенці. Есаміпъ маі дпколо фала ромъпълзі де а пъ ці се аръта ліпсіт, де а да ші алтзіа дпн пьді-пъл сьѡ, прекът дпсвш D. Церандо аѡ овсерват кърчїш къртезіш дп патріа по-стръ. Ромъпъл аре късвдъ дптвръкатъ, вітїшоаре, дпкъпері, ел дпсвш дптвръкат маі віне декът тьлте алте попоаръ дп-връкате кът зік аі пощріі дп хаїне вінете „пе жьпъніе“ шчл. Аша дар пъ е чер-шїторіѡ ка Лазароні, прїп зрмаре пъ пôte фї пічі ленеш ка ачела. — Дар воі зічеді: „Ромъпъл прїнде ла лъкръ преа тоале.“ Съ vedem.

Пе каре ромъп вреді а дпделеце а-чі? Дпсвш авкторъл рекъпоаще тьлта осевіре дптре стареа челор маі лівері ші дптре а челорлалді; дечї съ пе трацем сокотъала къ іоваціі саъ роботаріі. Ро-мъпъл сьтеан іоваціѡ аре ші ел ка тоатъ Европа 365 зіле дп ап. Дпн ачеле 365 зіле скоатем ші пентръ ромъні ка пентръ тоатъ лътеа кредїпъ 52 дьмінечі; скоа-тем алте 24 праспїче дппърътеціі легате (аша мі се наре дьпъ порьпчїле лзі Іо-сіф II.); маі скърїм алте чел пьдпн 20 сьрвъторі, каре дакъ ле маі діне пъ е віпа лзі, къчі ел п'аѡ чїтіт пічі правїлъ, пічі і се спъне кърат порьпка „шесе зіле сь лъкрезі,“ ка сь афле ші сь жьпоаскъ, кът-къ а пъ лъкра дп сьрвъторі монъстіреціі пентръ оамені къ фамїліе ші къ валърі лътеціі е пькат mare, къчі траце між-лоачеле віедеїдела аї сьї; сь скоатем 104 зіле че фаче къте дбъ пе септътпъл дп вразда домпълзі пропрїетарїѡ; алте чел пьдпн 14 пе каре е datorїѡ але дпплїні дп треава комїтатълзі, ла дрътърї ш. а.;

adaogъ зилеле съвтрахенде ла вѣ лов = 214; съвтрацелеле дін 365, рѣмѣн чел мѣлт 151 зиле пентрѣ ромѣнѣл цѣрап ка дн ачелаші съ лѣкре, съ алерце, съ къщіце а тѣта, къ кът съ'ші хрѣніаскъ фаміліа, вѣтѣцеле, съ'ші пѣтніаскъ конпріветѣдіа, патралееле (фѣя, овѣс, ш. а.), съ'ші ціе преотѣл, къптѣрецѣл ш. а. Песте ачестеа съ тѣчет къ тотѣл, къ дн патріа поастрѣ пе тот апѣл віне ші о еарпѣ, къад пѣ поді ара пічі сечера, ші пентрѣ каре зиле де цер пѣлѣ акѣм пѣ с'аѣ дндѣрат нїмїні а днвѣда ші пе ромѣн спре деспѣрѣвїре врео месеріе де касъ фолосїтоаре, чї е лѣсат де капѣл лѣі съ петреакъ ла стїкла къ віпаре дн вїртѣл пропрїетарїлѣі. Дечї пѣвѣдївѣт мѣпа пе інімѣт ші въ днтреваді, дакъ вѣ попор левеш ка Лазаровї, днтре днпреціѣврѣрїле атїасе п'ар фї тревѣт съ се стїпѣт ші пѣлѣ акѣм де пе фага пѣмѣнѣлѣі. — Вої днсъ пѣрчедѣді маї днколо ші афадї, къ де ші ромѣнѣл поате фї къ пе самѣ'ші лѣкрѣ маї къ інімѣт, дар пе сама пропрїетарїлѣі пѣ лѣкрѣ декѣт пѣмаї дн сілѣ. Ла обїекѣдіа ачестеа рѣспѣнсерѣ фѣарте пе ларѣ ші лѣмѣрїт графѣл Стефан Сеченї дн Нїсѣ ші варопѣл Нїкомае Вешеленї дн Balıteletек десвїпїнд пе цѣрап десѣвѣршїт ші доведїнд totdeodatъ, къ дн вразда стрѣпїт ші маїарїї ші славїї ші алдії сълт тот аша лѣпдезї ка ші ромѣнїї.*)

Атѣта тотѣш пѣ пѣтѣм пѣга, къ ромѣнѣлѣі пѣ преа мѣлт дї пасъ де вїиторїѣ; ел де ші къщїнѣ дѣпѣ пѣтїндѣ ка орї каре

алт попор, дар пічі декѣт пѣ пѣстрѣазѣ ка алдії. Довадѣ съ фїе ла ачестеа оспїталїтатеа лѣі лѣздатѣ шї de D. Fernando; вѣ чершїторїѣ де знде ар пѣтѣ фї оспїтаредѣ? Днтр'ачеа пѣпѣстрареа есте о трѣсѣрѣ де характер а ромѣнѣлѣі комѣнѣ шї алтор попоарѣ romanїче. Аѣ есте съпїціостѣл франдоз аша пѣгѣцеторос, ласом ла аверї ка теланхолїкѣл англѣ? шї холерїкѣл італїан есте ел аша днгрїжат де вїиторїѣ ка флегматїкѣл пѣамц шї сас? Песте ачестеа ромѣнѣл дакъ пѣ пѣстрѣазѣ, дакъ пѣ'ші фаче перї алѣї пентрѣ зїоа де мѣне, дн веїї шї дн авїї къ че кредїндѣ тарѣ есте ел дн проведїндѣ къ пѣл ва лѣса. Аша дар ачестѣ днсъшїре і се траце шї дела рѣлеце, кареа сокотеск къ пѣ о ведї дефїїма. Ба днї ретраг къвѣпѣл: сълт оаменї, карїї афлѣ шї ачѣа вїнѣ ромѣнїлор къчї аѣ атѣді пѣвнчї, шї днпреціѣврареа ачестеа о аскрїѣ зндї карактер десѣрѣпат. Рѣї фїсіологї шї рѣї къпоскъторї де ромѣн, кърѣїа рѣлецеа шї дн пѣпѣл ачестеа іаѣ дїктат вѣ фелїѣ де пост шї контепїре, чел маї днделепт пост днн къте аѣ рѣндѣт сѣїндїї пѣрїндї шї помїтїка днпѣрадїлор византїнї. Аѣ пѣщїдї вої, къ ла о цѣперадїе съпѣтоасъ се чер пѣтерї, шї дакъ пѣтерї пѣстрате фѣрте віне? Мердедї дн четѣдїле челе тарї шї вецї афла, къ къ кът оаменїї сълт маї десѣрѣпаді, маї вѣвталї дн пѣпѣл ачестеа, къ атѣт цѣперадїа е маї мїкшоратѣ шї маї мїсеравїлѣ. Дечї аївѣ ромѣнїї пѣрнчї къдї ва вої Dıvınezeѣ а ле да; пѣстрѣзе днсъ, трагѣ шї еї маї віне ла оала лор, фїе маї превѣзѣторї пентрѣ тїмпѣрї вїитораре.

Днтр'ачеа маї е шї алѣт пѣрїчїпѣ

*) Маї алес де вор авѣ мѣлді пропрїетарї ка Ф. I. днн Erd. Hiradó (веїї дн Gazeta Nr. 12 а к.).

кареа фаче пе ромън пепъстръторъ ші маі лъцед ла лъкръ декът пот фі алте попоаръ трансилване, адікъ сфінтеле постърі. Дъсш D. Церандо аіеаптъ зікънд ромънлѣ „тѣкьторъ де чеапъ.“ Да, 104 меркврі ші вінері, 42 зіле постъл крѣчелѣ, 49 ал пацімор, 20—35 ал апостолімор, 14 ал Ст. Маріеі, тѣчем де постъл сф. крѣчі ші де лѣні пе внде се маі дпн ші ачелеа, кѣм ші де ажвѣрі. Аѣ вінеі ромънлѣ ка пентрѣ рѣтѣшідѣ де врео 180 зіле де фрѣпт песте ан съ дѣграше порчі ка сасъл ші ка вѣгѣрѣл, съ дѣре гѣрѣлат тѣчелѣріе дѣ сат, пѣсѣрі де касъ кѣ свтеле? Кѣноадем сате тѣлте, внде ромъніі песте тот анѣл нѣ гѣстѣ карнеа де вітѣ; іар сф. постърі ле дпн дѣтокта кѣм ле пѣзеск ачелеаш дѣ монастіріле рѣсѣрїтене кѣлѣгѣріі чеі маі де рѣнд, саѣ ші маі стрїне, дѣкѣт адікъ ла поі дѣ лок де ікре ші пеще се тѣкѣ чеапъ, дѣ лок де атѣтеа алте вѣпѣтѣді рѣсѣрїтене сорѣ ла ворш ші замѣ де варѣ (кѣрекѣс), дѣкѣт ші дѣ лѣніле кѣнд ѣ пѣтереа лѣкрѣлѣ ла кѣмп. Хрѣніді францозімор пе гранадїріі лѣі Наполеон дела Лодї ші пе матрозїі дела St. Jean d'Acге кѣ тѣтѣлігѣ анѣл дѣтрег, ка сѣі кѣноці дпн фада чеа гѣлѣіе кѣ о тѣкѣ, ші пѣнедіі съ трагѣ дпн спете ла сапѣ ші ла коасъ. Аша дар пе лѣпгѣ респектареа сфінтелор постърі ѣ преа де дорїт, ка съ дѣвѣдѣт пе ромъні а тѣпка маі віне, адікъ вѣкате маі хрѣнітоаре ші анѣме дѣ лок де тѣтѣлігѣ пѣне маі тѣлѣт ші маі віне лѣкрѣтѣ; сѣі дѣдѣт а'шї сѣді дѣ грѣдіні маі тѣлте фелїзрі де легѣмі шѣл. шѣл. Кѣ ачѣаста ам тѣіа ші окасїі тѣлте лѣдімор; іар постъріле пентрѣ шїренї

съ се модїфіче пѣмаї кѣм леаѣ модїфікат тѣскаліі, пе карїі тотѣш дпн атѣта прїчіат патріархѣл дпн Константінопол нѣ кѣтеаѣ аї дѣклара де еретїчі.

D. Церандо тѣстрѣ пе ромъні ші пентрѣ дѣсѣрѣчѣнеа тїмпѣріе. Ачѣаста се адеверѣаѣ пѣмаї дѣ вѣчіпѣтѣділе орашелор дпн тѣмеїзрі преа віне кѣноскѣте. — Дар корѣнциа віне дела стрѣніі. —

Чѣеа че ворѣенде авкторѣл де сателе перегѣлате ші де каселе маі слаѣ ла ромъніі декът ла алдіі, нѣ о пѣтем нега нїчі пої; рефлектѣт дѣсѣ, кѣ дѣ іовѣдіте челе маі тѣлте касе сѣтеціі ле фаче дѣсѣш пропрїетарїѣл кѣм вѣре ші ле пѣне ла локѣл вндеї плаче, саѣ чѣл пѣдїп нїчі одатѣ нѣ дѣдатоарѣ пе сѣтѣан ла врео сіметріе. Сѣтѣанѣл іарѣш, каре дѣ іовѣдіе нѣ ѣ моценїторѣ, чї — амѣсѣрат лѣдімор патріеі — сѣтѣ гата пе тот анѣл а'шї пѣрѣеї лѣкѣвінда ші а трече пе мошїа алтор пропрїетарї, нѣ ѣ атѣт де прост ка сѣ дѣре касѣ вѣлѣ пе сама алтора, нїчі неѣастѣса сѣ кѣлѣіе грѣдіна доар пе сама дѣшманеї самѣ вѣчіне шѣл. шѣл. Дѣчі іар вѣ рѣгѣт, фїді дѣренді дѣнтрѣ жѣдекѣділе воастре.

Чѣеа че атїенде D. Церандо де новїлітарѣа тѣлтор ромъні сѣпт прїндіі патриодї (кам дела 1540—1680) нѣ се поате адеверї прѣсте тот дпн історїе. Маї пайнте де а. 1540 аѣ фост дѣ Трансїлѣанїа тѣлдіне де новїлі ромъні, карїі маі тѣрзіѣ саѣ трекрѣрѣ ла арїстократїа маїарѣ, саѣ фѣсерѣ прїгонїді. Дѣсѣ матерїа ачѣаста мерїтѣ вѣ трактат осевїт; пентрѣ ачѣеа астѣдатѣ о тѣіем пѣстрѣндѣніо пентрѣ алте тїмпѣрі.

Рѣвелїа лѣі Хора. Авкторѣлѣ і се паре, кѣ Хора ші Клѣшка ш'аѣ органисат рѣвелїа ка нїде дѣнералї. Де шї історїа

ачелбі евинетънт преа фатам есте дикъ преа дитълекатъ ши рѣъ скрісъ, атѣта тотъши е лѣтъріт, къ ромѣніі транспілвані ла 1784 аѣ фѣкѣт чеа маі маре певзніе дін къте се пот сокоті; еі аѣ гѣндіт къ аѣ а фаче къ о тѣпъ де новілі крѣзі, кѣт ши ачееа, къ къ сіла се пот стоарче дрептѣрі пентрѣ ви попор дикъ фоарте пематор пе атѣчї. Дар пацііле Трансілваніеі афлѣ о маре плѣчере а ліпі ачѣа ревеліе ка о крїмъ тощенїтъ ши ка о патъ пещеарсѣ де пе пѣтеле ромѣнѣлі. Фіе аша: пѣмаі тѣстрареа фіе ши речїпрокъ. Аѣ пѣ ши сѣкѣїі ревеларѣ тот дн а. 1784 ла Мадефалва ши песте къдїва ані дѣпъ ачѣеа а дѣа оарѣ? Аѣ пѣ афлѣт дн історіе зрме де кътева ревелїі — мотивате саѣ немотивате, че пе пасѣ — кіар ши дін партеа сасїлор? чїне пѣ кѣпоаѣе сѣпѣроаса днпротївїре а сасїлор вѣрсенї сѣпт Леополд I. ш. а. ш. а.? Іар апої повїлімеа! Сѣ пе адѣчет амінте пѣмаі де комплотѣ Мартїновїчан. Дечї каре е фѣрѣ вїпъ, сѣ арѣпче пеатрѣ асѣпра ромѣнѣлі.

Історїа словелор ши а літерелор аѣкторѣл п'авѣ де внде сѣ о шїе маі лѣтърїт; днсѣ, „че аѣ скрісъ аѣ скрісъ.“ Даторїа ромѣнїлор ва фї, а да лѣмеї літерате о ідее вреднїкъ де днтрєпрїндереа лор де а скрісъ къ літере латїне; іар деслегареа проблемей каде маі вѣртос асѣпра Бѣкѣрѣнїлор ши а Іашїлор, карїї пѣ пот венї дн прєпѣс къ къ скловеле вор перде ши крєдїнда, апої асѣпра Блѣжлѣлі, Орадїей ши Арадѣлі, (Брашовѣл е сіліт а пѣзі

деокамдатъ дн пѣнтѣл ачеста пѣмаі постѣл де обсерватор).

Алте рефлексїї маі тѣрѣпте каре ар фї а се фаче, рѣтѣіе тот дн сокотеала чїтїторїлор

Г. Барїд.

DIN ARHIVA ALBINEI.

(Бртаре.)

Премѣтадї, скїмѣадї, (прїмінідї) (днсѣ-радї дѣ ал доїле), permuto.

Проїм. Саѣ апрїнс гѣпоїѣл дін вѣн проїм.

Дела сіне (пропмар).

Проде, врав, ргодео.

Презерїтѣ. Нѣфѣрѣл сеаѣ алтѣ плѣптѣ рѣъ крескѣтѣ.

Папокоте. Формеле де лемп, дн каре се пѣне алзатѣл пѣнеї.

Пїчїѣ (piccolo).

Паланкъ, фалангѣ. О днгрѣдїре фѣкѣтѣ спре апѣраре; редѣтѣ, фѣлауѣ.

Пѣсѣл, васѣл, обасѣл, сѣпѣрареа, passio.

Пале. Стрїпѣе фѣпѣл пале. Кѣт траѣе одатѣ къ коаса сеаѣ рѣдїкъ къ фѣрка, (pala).

Пѣлѣѣе. Пѣлѣа се пѣлѣѣе, се дн-кѣлѣѣе.

Поїкарїѣ. Деѣетѣл чел скѣрт, pollex.

Пласѣ: фїртѣ, фїлерѣ.

Превїтат (praevius praeviatu), л'аѣ дн-тїмпїнат къ опор, чїпсте.

Р.

Ресколїт: днпрѣшїет.

Ретеѣе. Шн фелїѣ де ланѣ де аѣр гердан. (Ва зрма.)